

El Delta de l'Ebre registra enguany unes 176.000 aus aquàtiques hivernals, la xifra més baixa dels últims anys

La inundació de només el 31,4% d'arrossars té efectes molt negatius sobre les espècies més dependents d'aquest hàbitat

El Parc Natural del Delta de l'Ebre ha enllestit l'últim cens hivernal d'aus aquàtiques, elaborat el passat mes de gener amb el suport del Cos d'Agents Rurals, i amb la participació de 23 persones en total. A diferència d'altres anys, la pandèmia de la COVID-19 ha obligat a limitar la participació de persones voluntàries. Una altra particularitat és que el pas del temporal Filomena, del 6 a l'11 de gener, no ha acabat afectant de manera significativa els resultats, atès que el cens es va dur a terme durant pràcticament tot el mes, del 4 al 21 de gener.

El recompte hivernal d'ocells aquàtics al delta de l'Ebre s'integra dins del global que la Generalitat coordina per a tot el territori català i que, a banda del delta de l'Ebre inclou dades de prop 200 localitats a gairebé totes les comarques catalanes. Estes dades es coordinen amb la resta de les de l'Estat i formen part de l'International Waterbird Census (IWC), que té com a objectiu quantificar anualment el nombre d'ocells aquàtics que hivernen en més 80 països d'Europa, Àsia i nord d'Àfrica.

Les dades obtingudes permeten conèixer a escala global l'estat de conservació d'estes espècies i, també a escala local, avaluar la capacitat d'acollida d'aquest espai natural, que constitueix la principal zona humida de Catalunya i de les més importants del sud d'Europa. Un recompte d'esta magnitud comporta una gran complexitat, tant pel que fa a la diversitat d'espècies i

d'hàbitats (arrossars, llacunes, riu, salines, badies i aiguamolls) com per les grans concentracions d'ocells presents.

Els ànecs, els més presents

El cens del Delta de l'Ebre ha registrat enguany 176.089 ocells aquàtics de 92 espècies, enfront dels 233.170 exemplars de l'any anterior. El grup més nombrós ha estat el dels anàtids (66.930 exemplars, que representa el 38% del total). Sobretot s'ha detectat l'ànec collverd (*Anas platyrhynchos*) (33.132 exemplars), l'ànec cullerot (*Spatula clypeata*) (12.725 exemplars) i el xarxet comú (*A. crecca*) (11.143 exemplars). Globalment, este grup ha mostrat un valor molt inferior (-44%) en comparació amb la mitjana del període de referència (2005 - 2010), moment en el qual la inundació hivernal dels arrossars era màxima.

La gran majoria d'espècies han presentat contingents hivernals molt per sota de la mitjana: és el cas de l'ànec cuallarg (*A. acuta*) (-85%), el xibec (*Netta rufina*) (-79%), l'ànec xiulador (*Mareca penelope*) (-60%), el xarxet comú (-55%), l'ànec collverd (-42%) i ànec cullerot (-31%). La fotja vulgar (*Fulica atra*), per la seva banda, amb 15.964 exemplars, ha presentat un valor força baix (-44%), molt allunyat de les 30.000 - 40.000 que es van registrar entre 2010 i 2017.

No obstant això, altres espècies com l'ànec blanc (*Tadorna tadorna*) han mostrat valors significativament per sobre d'esta mitjana (+63%), amb un màxim absolut de tot el registre històric (2.203 exemplars).

Es tracta de fluctuacions que requereixen d'una anàlisi a mig i llarg termini i una contextualització en l'àmbit català i europeu per determinar els efectes de factors com el canvi climàtic o de factors locals com ara la disminució de la superfície d'arrossars inundats al delta de l'Ebre.

Daurada grossa, una de les espècies més afectada per l'assecament hivernal dels arrossars Foto: Jordi Comellas

58.517 exemplars d'aus limícoles

Els limícoles constitueixen el segon grup d'ocells aquàtics millor representat, amb 58.517 exemplars (el 33,2% del total). En termes generals, la població global durant aquest hivern ha estat lleugerament inferior (-9%) en comparació amb el nivell de referència. Malgrat tot, una anàlisi més detallada també mostra una gran variabilitat entre espècies. La majoria dels que mostren una marcada preferència pels aiguamolls naturals han presentat valors normals o molt alts, com ara el territ variant (*Calidris alpina*) (37.247 exemplars, +37%), o el bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*) (3.285 exemplars, +192%), mentre que les més dependents dels arrossars inundats han mostrat decrements molt significatius, com ara la fredeluga (*Vanellus vanellus*) (-74%) o la daurada grossa (*Pluvialis apricaria*) (-62%), fets que es repeteixen en els darrers anys.

La població d'ardeids (5.762 exemplars) ha presentat la segona baixada més significativa (un 56% per sota del nivell de referència), després de xatracs i fumarells (-62%). La disminució ha afectat especialment les espècies més abundants a l'hivern, com l'esplugabous (*Bubulcus ibis*) (-77%), el martinet blanc (*Egretta garzetta*) (-72%) i el bernat pescaire (*Ardea cinerea*) (-58%).

D'altra banda, destaquen les xifres significativament baixes de corb marí gros (*Phalacrocorax carbo*), amb només 1.909 exemplars (-49% en relació al nivell de referència), d'acord amb la tònica que es ve registrant al conjunt català els darrers anys i, en sentit contrari, els valors extraordinàriament alts de capó reial (*Plegadis falcinellus*) (9.630 exemplars), i de flamenc (*Phoenicopus roseus*) (14.416 exemplars).

Els arrossars secs no atrauen

L'assecamment hivernal dels arrossars constitueix una mesura de lluita contra el cargol poma. Es va implementar el 2011 al delta de l'Ebre, i ha comportat la pèrdua de la inundació hivernal com a mesura agroambiental en el darrer Programa de desenvolupament rural (PDR) del període 2014 - 2020. Enguany, la superfície inundada d'arrossars ha assolit solament el 31,4% i ha fluctuat entre el 15,5 i el 47,5% en el període 2016-2020.

Les dades obtingudes a partir dels censos hivernals d'ocells aquàtics al delta de l'Ebre suposen un bon indicador sobre la pèrdua de la capacitat d'acollida que ha patit el delta de l'Ebre, com a zona humida, en estos darrers anys i per extensió del seu impacte sobre l'avifauna hivernal catalana en tant que principal zona d'acollida d'aquestes espècies al país. La sèrie temporal de dades entre el període d'inundació generalitzada (2005 - 2010) i el període amb limitacions de la inundació (2011 - 2021) comença a ser suficientment perllongada com per a analitzar les conseqüències d'este canvi agronòmic.

La diferència entre els valors globals (incloent-hi totes les espècies) dels dos períodes és molt petita (+2%), la qual cosa podria fer pensar que els canvis han estat poc significatius. No obstant això, els valors actuals s'allunyen força dels màxims històrics (amb més de 300.000 ocells) que s'assolien quan s'inundava la pràctica totalitat de la superfície d'arrossars.

Les diferències són força evidents si es consideren per separat els valors d'aquelles espècies que entren als arrossars inundats com a hàbitat gairebé exclusiu d'hivernada dels d'aquelles espècies que trien preferentment hàbitats naturals. Així, espècies altament dependents d'aiguamolls salobres o salins, com l'ànec blanc (*Tadorna tadorna*), el flamenc (*Phoenicopus roseus*), el territ variant (*Calidris alpina*) i el bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*), han experimentat creixements molt significatius (+20-125%). Per contra, aquelles espècies que fan un ús més intens dels arrossars inundats com a zones d'alimentació han patit davallades ràpides de gran magnitud, com ara l'esplugabous (*Bubulcus ibis*) (-55%), el martinet blanc (*Egretta garzetta*) (-52%), la daurada grossa (*Pluvialis apricaria*) (-39%) i la fredeluga (*Vanellus vanellus*) (-33%).

Des d'una perspectiva global i a llarg termini, la disminució significativa de la superfície inundada d'arrossars a l'hivern produirà una minva significativa de la capacitat d'acollida del delta de l'Ebre, la principal zona humida de Catalunya i una de les més importants de la Mediterrània occidental, i per extensió al paper de Catalunya com a indret d'hivernada d'aquestes espècies.

Algunes d'estes espècies són tradicionalment considerades com a cinegètiques i altres (daurada grossa, martinet blanc, valona) han estat declarades elements de conservació en l'àmbit de la xarxa Natura 2000 i, per tant, existeix un compromís davant la Unió Europea de mantenir-les en un estat de conservació favorable. També existeix, en el marc de l'Acord sobre la conservació dels ocells aquàtics migratoris afroeurasiàtics (AEWA) derivat del Conveni de Bonn, un compromís de conservar les poblacions d'ocells aquàtics migratoris.